

Suomalaiset sananlaskut ennen ja nyt

Kielineuvoston kieliseminaari

24–25.5.2021

Liisa Granbom-Herranen

Turun yliopisto

Dosentti, FT, KT

(lakgra@utu.fi)

Sananlasku

- Sananlaskuja käytetään edelleen.
- Sananlasku on suhteellisen lyhyt ja varsin itsenäinen toteamus, jolla on kiinteähkö muoto ja ilmaisu tuo esiin jonkin ajatuksen.
- Tuttuus on sananlaskun kenties keskeisin ominaisuus. Toinen keskeinen on useus.
- Osa sananlaskuista on ikivanhoja, osa varsin nuoria.
- Sananlasku voidaan tulkita yleistävänä lauseena tai se voidaan ymmärtää kirjaimellisesti.

- Nykyiset sananlaskut voivat olla ikivanhoja tai varsin nuoria.
- Arkipäiväisessä käytössä sananlasku elää niin kauan kuin siihen viitataan ja viittaus tunnistuu.
- ”Moni kakku päältä kaunis. Autot ruostuvat muovikuorien alla. Mistä nykyisten muoviautojen korin kunnon voi tietää? –Sepi”

- Sananlaskun tulkintaan vaikuttaa tilanteet ja kokemukset.
- Niissä yhdistyvät koettu ympäristö, ihmiset, tunteet ja tieto.

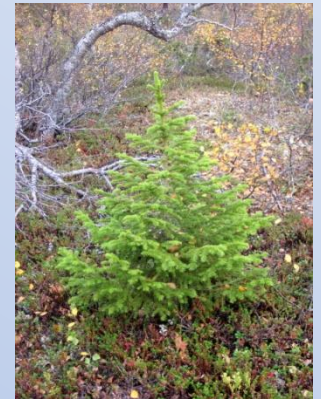
- **Käyttötilanne** luo sananlaskulle merkityksen
- **Tulkinta** muodostuu monien vaikuttavien tekijöiden koosteena puhujan ja kuulijan tausta, elämä kaikkineen
- **joten arkipuheessa** sananlaskua voidaan käyttää jopa omituisesti tai yllättävässä yhteydessä, mutta ei väärin.

Elintärkeät mummot

Sananlaskut ovat aikansa tuotteita

- ***Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto***

©lgh

Elämä on laiffii

[Life is life / Live is life]

- Mahdollisesti tulevaisuuden sananlaskut ovat ilmaisia, joita käytetään, mutta kukaan ei tiedä jäävätkö ne käyttöön.

Salon Seudun Sanomat 10.9.2011

Tekstarit 040 7711 777

- Onko niin, että emme suostu ottamaan vastaan esimerkiksi ruokaa, jos sitä tarjoaa erivärinen henkilö, vaan kuolla mieluummin nälkään vanhainkodissa ja palvelutalossa, kun tulevaisuudessa tulee olemaan ulkomaista työvoimaa? *Miten on*
- Salolaiset isät ja äidit, varsinkin omakotiyhdistyksestä. Toivottavasti kenekään teidän lapsi tai lapsenlapsi ei pääse enää ulkomaille töihin tai kieliharjoitteluun. *Kotona vain*
- Niin teen. Minäkin olen halukas työllistämään tämän talonmiehen hommiin. *Annetaan kaikkien kukkien kukkia*
- Hyvä yrittäjä. Voisitko arvostaa asiakkaitasi sen verran että laittaisit puhelinvastaajan ja kertoisit siinä, koska palaat työhön. Kurja soitella monta kuukautta ja kuunnella samaa tuut tuut -ääntä. *Kohta entinen asiakas*
- Missä omakotiyhdistyksen selkäranka? Annoitte periksi rasistijunttiporukalle. *Hävettä*
- Ainoa todellinen hyöty omakotiyhdistyksen toiminnassa oli tämä talkkaritoiminta, joka antoi pienen mahdollisuuden myös nuoren ulkomaalaistaustaisen toimeentulolle. *Hyöty*
- Tämä Salon omakotiyhdistyksen toiminta osoittaa tosiaan jo kauan tiedostamani asian, kuinka pieni tuppukylä Salo tosiaan on! Muita alueita on liitetty keinoitekoisesti Saloon, siksi on leikisti Suur-Salo. *Pohjoisen tyttö*
- Itselläni tulee aina olemaan vain suomalaisia työntekijöitä! Heitä on jo tarpeeksi työttöminä, joten autetaan ensin omaa kansaa. *Suomalainen*
- Älkää antako kakaroitteenne ostaa hupareita, joiden turvin voi tehdä pahojaan eikä heistä erota, ovatko tyttöjä vai poikia.

Ei savua ilman tulta

- Bussitorvi. Salolaisten olisikin aiheellista käydä autokoulunsa Tampereella tai Helsingissä, oppisivat paremmin kuinka kaupungeissa ajetaan. *Autokoulu*
- EU on ajatuksena hieno. Toteuttajat vain edelleen ahneita ihmisiä. *Meille myös*
- Yksityinen pysäköinninvalvonta valvoisi Salon keskustan pysäköintiä ja kiejokojen käyttöä, jos kaupungille kelpaisi palvelu, joka kaiken lisäksi olisi ilmaista. *Apv*
- Työtön Salossa. Menevätkö nykyisin kaikki toimistoalan paikat sisäisen haun tai ns. puskaradion kautta? Eli ammatinvaihto ainoa vaihtoehto? *Mitä tehdä*
- Voitaissiinko Salon kaupungintalon avajaisten yhteydessä järjestää hernesopatarjoilu entisten kunnantalojen takapihoille? Voinapit mukaan? Kuntaliitosarkkitehti juhlapuhujaksi. *Uudistus*
- Ei ole ihme, jos on homeasuntoja, kun lämpöä ei laiteta päälle. Huoneen lämpötila on 16 astetta, ulkona sataa vettä ja ikkunat sisällä huurussa. Mikä se ahneen palkka oli? *Kohta asumiskelvoiton kämpä*
- Tori. Ei johdu, Forssa ja Lohja on samankokoisia kaupunkeja kuin Salo ja molemmissa on yksi tori, ja ne ovat halvempia kuin Salon tori. *Ei johdu*
- Miksi rakennettiin iso kallis kaupungintalo, jos asukkaat siitä kärsivät nostetulla verotuksella ja poistetaan avustukset lapsiperheille? Meillä veronmaksajilla ei ole mitään iloa uudesta kaupungintalosta. *Kärsitään yhdessä*
- Olisi syytä vaihtaa talvirenkaat hyvissä ajoin alle. Itse aion vaihtaa ensi viikolla. *Renkaat*

25.5.2021

”Annetaan kaikkien kukkien kukkia”

■ Niin teen. Minäkin olen halukas työllistämään tämän talonmiehen hommiin.
Annetaan kaikkien kukkien kukkia

”Ei savua ilman tulta”

■ Älkää antako kakarointenne ostaa huppareita, joiden turvin voi tehdä pahojaan eikä heistä erota, ovatko tyttöjä vai poikia.

Ei savua ilman tulta

”Mikä se ahneen palkka oli?”
=>”Ahneella on paskanen loppu”

■ Ei ole ihme, jos on homeasuntoja, kun lämpöä ei laiteta päälle. Huoneen lämpötila on 16 astetta, ulkona sataa vettä ja ikkunat sisällä huurussa. Mikä se ahneen palkka oli? *Kohta asumiskelvoton kämpä*

Älä tee tänään
sitä minkä voit
jättää huomennakin
tekemättä.

"East, west,
home airport
is best."

- Santa Claus

NÄE
METSÄ
PUULTA

"Miksi mennä merta edemmäs
fetaan, kun sitä saa täältäkin?"

"Home is
where your
sleigh is."

- Santa Claus

työtä

Mitä isot edellä, sitä pienet perässä; yhdessä tekeminen on hauskaa. Varaa perheen pienimmille oma työpöytä sinun työpöytäsi viereen. Niin voitte viettää aikaa yhdessä ja tehdä töitä rinnakkain - sinä sähköpostin ääressä, juniorit piirustustensa parissa.

"Tid er penge, som skrevet står. Den som nu vidste, hvor korsvejen går..."

Mitä sananlaskuille on tapahtunut?

Perinteiset sananlaskut muotoutuvat uudestaan, lyhentyvät

Perinteiset ja/tai uudet sananlaskut yhdistyvät.

Perinteisiä sananlaskuja löytyy aiemmista poikkeavista käyttöyhteyksistä.

Uusia sananlaskuja luodaan perinteisiä sananlaskuja käyttäen.

Perinteisiä sananlaskuja muokataan uuteen uskoon, toisinaan tietoisesti vanhojen sananlaskujen parodioiksi.

- Sananlaskut elävät niin kauan kuin arkikielessä niitä käytetään tai niihin viitataan.
- Sananlaskuilla sekä perinteisillä että moderneilla on edelleen paikkansa niin urbaanissa ympäristössä kuin uuden teknologian välineillä käytettyinä.

KIITOS!

25.5.2021

©joel & ©lgh